

OUTOKUMMUN KAUPUNGIN LAUSUNTO

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta

1. Yleistä

Outokummun kaupunki kannattaa tavoitetta, että niukka sähköverkon kapasiteetti kohdennetaan avoimin, syrjimättömin ja ennakoitavin perustein. Kotitalouksien, pienten yritysten ja yhteiskunnan kannalta kriittisen toiminnan liittymien turvaaminen (etusijaryhmä 1) on oikea suunta. Esitys ei kuitenkaan nyky muodossaan huomioi riittävästi Itä-Suomen erityistilannetta, eikä se ratkaise alueen todellista kasvun pullonkaulaa, kantaverkon riittämättömyyttä.

2. Vaikutukset Outokummun sähköverkkoon

Kaupungin sähköverkosta vastaavan Okun Energia Oy:n arvion mukaan etusijamenettelyllä ei ole sen verkossa suoraan merkittävää vaikutusta. Alueella on vapaata kapasiteettia yli kaksinkertaisesti verkon huippukulutukseen nähden, ja alueelle suunnitellut pienemmät hankkeet mahtuvat kapasiteetin puitteisiin ilman erityiskohtelua. Uuden kulutuksen liittämismahdollisuus on silti rajallinen. Rajoittavin tekijä on kantaverkosta saatava noin 50 MW:n kapasiteetti Fingridin arvion mukaan vuoteen 2033 asti. Fingrid ei ole tehnyt alueelle investointipäätöstä, joten esimerkiksi datakeskusten laajentamismahdollisuudet myöhemmin jäävät avoimeksi.

Kokonaisuudessaan verkkokapasiteetin niukkuuteen ei voi vastata hallinnollisella etusijamenettelyllä, kapasiteettia syntyy ainoastaan investoimalla kantaverkkoon ja sitä kautta jakeluverkkoihin, joita kehitetään kahden vuoden välein päivitettävien kehittämissuunnitelmien kautta. Etusijamenettely voi pahimmassa tapauksessa estää tai hidastaa suunnitellut lainsäädännön mukaiset toimitusvarmuusinvestoinnit pelkästään kyseisen ajanhetken riittämättömän kassavirran vuoksi.

Etusijamenettely määrää vain järjestyksen, jossa niukkaa kapasiteettia tarjotaan. Se voi vaikuttaa välillisesti, sillä Fingridin on otettava etusijaryhmät huomioon tarjotessaan kapasiteettia jakeluverkonhaltijalle (20 d § 2 mom.) ja varattava tilaa ryhmän 1 ennakoidulle kasvulle (20 g § 2 mom.). Kaupunki esittää, että

- a) kantaverkkoinvestointeja nopeutetaan Pohjois-Karjalassa ja muualla Itä-Suomessa ja Fingrid tekee alueen kantaverkon vahvistuksia koskevat investointipäätökset ajoissa, jotta alueen hankkeille voidaan osoittaa kapasiteetin pitkäjänteinen kasvu;
- b) sijaintiperusteessa (20 h §) "kapasiteetti tarjottavissa" arvioidaan yhdenmukaisesti ja siinä otetaan huomioon jo päätetyt ja suunnitellut verkonvahvistukset sekä hankkeen skaalautuvuus, ei vain hetkellinen vapaa kapasiteetti.

3. Jousto- ja tuotantositoumukset sekä tuulivoimaeste

Etusijaryhmään 2 pääsee joustositoumuksella (vähintään 80 % huipputehosta säästä riippumatonta joustavaa kapasiteettia), ja tuotantositoumus (uusi, alle 36 kk vanha voimalaitos samalla siirtorajoitusalueella) parantaa asemaa ryhmän sisällä. Itä-Suomessa tuulivoimaa ei maanpuolustussyistä

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

voi rakentaa, ja aurinkovoima on talvella heikkoa, joten nopeasti toteutettavia vaihtoehtoja on vähän. Pienemmät toimijat voivat rakentaa oman varakapasiteettinsa, mikä on käytännössä ensisijaisuuden mahdollistaja. Suuremmille hankkeille kustannus on merkittävä. Esityksessä joustavan kapasiteetin todetaan Itä-Suomessa voivan perustua muihin tuotantomuotoihin ja kaasuverkon hyödyntämiseen. Koska tuulivoima on estetty ja aurinkovoima talvella heikkoa, on riski, että jousto toteutetaan pääosin fossiilisella kaasulla. Esitys ei arvioi tämän ympäristövaikutuksia riittävästi (luku 4.2.5). Lisäksi vaatimus samasta tarjousalueesta ei rajaa mitään, koska Suomi on yksi tarjousalue.

Kaupunki esittää, että

- a) tuulivoiman rakentamisen esteet ja tutkavaikutukset ratkaistaan tai alueelle säädetään vastaava kompensoiva järjestely ja alueille, joilla tuulivoima on estetty, harkitaan pidempää aikaikkunaa tuotantositoumukselle;
- b) päästövaikutus arvioidaan alueittain ja vähäpäästöiset ratkaisut (bioenergia, varastot, lämpöpumput, sähkökattilat, kaukolämpöön kytketyt ratkaisut) tunnustetaan nimenomaisesti joustositoumuksen täyttäväksi;
- c) kantaverkon siirtorajoitusalueet (20 e § 3 mom.) määritellään avoimesti yhdessä alueen toimijoiden kanssa.

4. Datakeskusten kohtelu

Outokummussa toimii kaukolämpöverkkoon kytketty pieni datakeskus, joka osoittaa, että pienimuotoiset hukkalämpöä hyödyntävät ratkaisut tuottavat paikallista hyötyä ilman merkittävää verkkovaikutusta. Datakeskuksille ehdotetut alemmat tehorajat (1 MW ja 10 MW) on perusteltu heikosti: tasainen ja jatkuva kuorma koskee myös muuta prosessiteollisuutta ja datakeskuksen sijoituspaikkavaihtoehdot ovat rajalliset.

Kaupunki esittää, että hukkalämmön hyödyntäminen ja paikallinen hyöty otetaan etusijaperusteeksi ja että tehorajat perustellaan uudelleen, jotta sääntely ei muodostu epäyhdenvertaiseksi.

5. Aluevaikutukset, aikataulu ja valmistelu

Esityksen aluetaloudellinen arvio (4.2.3) on ohut eikä käsittele työllisyys- ja elinvoimavaikutuksia. Itä-Suomea ovat koetelleet rajan sulkeminen, venäläisen matkailun ja rajakaupan loppuminen sekä sähkön- ja raakapuun tuonnin päättyminen. Etusijamenettely voi ohjata sähköintensiiviset investoinnit länteen ja pohjoiseen, joissa uutta tuotantoa voi rakentaa. Vaikutusarviot on täydennettävä ennen esityksen antamista: luonnoksessa mm. yritys- ja viranomaisvaikutukset sekä lausuntopalaute täydennetään vasta lausuntokierroksen jälkeen ja kansainvälisestä vertailusta puuttuvat mm. Ruotsi ja Norja. Erämenettely viivästyttäisi käsittelyä jopa kuudella kuukaudella ja vuonna 2027 vielä enemmän.

Kaupunki esittää pitkälle edenneille hankkeille siirtymäsäännöstä ja sitoumusrikkomuksen seuraamusten (liittymissopimuksen purku ja viiden vuoden ajan ryhmä 4) lieventämistä.

6. Yhteenveto

Kaupunki kannattaa selkeitä ja ennakoitavia liittymissääntöjä, mutta esitys tulee korjata ennen jatkovalmistelua siten, ettei se aseta Itä-Suomea alueellisesti eriarvoiseen asemaan. Etusijamenettely yksin ei ratkaise kapasiteettiongelmaa. Sen rinnalla tarvitaan kantaverkon vahvistaminen ja tuotantoesteiden purkaminen Itä-Suomessa.

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihe)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi